№ 85 Выдаўе Б.

ГОМАН

Беларуская Віленская часопісь
выходзіць два разы у тыдзень: у аўторкі і пятніцы.

Адрэс рэдакцыі: Вільня, Віленская 33.
Адрэс адміністрацыі і экспэдыцыі:
М. Стэфанская 23.

Цана з перасылкай і дастаукай да хаты:
на 1 год—10 м. 80 фэн., на ½ году—5 м. 40 ф., на 3 месяцы — 2 м. 70 ф., на 1 мес. — 90 фэн.

Цана абвестак:
на 4-ай старане за радок дробнымі літарамі — 25 фэніг.; дробныя абвесткі— па 5 фэн за слова. Абвесткі аб сьмерці — 60 фэн. за лінейку дробн. друкам.

№ 85 (281). Год III. Вільня, 29 кастрычніка 1918 г. Цана 10 фэн. (5 кап.)

28 кастрычніка.

Заходні тэатр.

Фронт Рупрэхта Баварскага: Без асаблівых бітваў.

Фронт нямецкага Насьледніка: Спробы непрыяцеля перайсьці канал Уаз адбіты. Між Уаз і Сэр мы ў тую ноч выпрасталі дугу між Орыньі і ля Фэрт. Непрыяцель атакаваў нашыя новыя лініі, але быў адкінены з стратай вялікай лічбы панцырных аўтомобіляў. Між Фруадмон і П'ерпон адкінены штурмы французаў.

Фронт Гальвіца: На вышынях на ўсходнім беразе Маас мы адкінулі наступленьне амэрыканцаў.

Паўднёва-ўсходні тэатр.

На паўдня ад Руднік і Тополя ўдачныя арьергардныя бітвы.

ВЕНА (В.Т.Б.). 27 Х. Аўстрыяцка-вэнгерская нотаВільсону ўжо ўкладзена і разглядаецца адпаведнымі ўстановамі. Ена йдзе далёка насустрэч жаданьням Вільсона. Сягоньня або найпазьней заўтра яна будзе паслана.

ВЕНА. 28.Х. Гр. Андрашы даў адказ на апошнюю ноту Вільсона. Аўстрыя згаджаецца з яго дамаганьнямі аб чэха-славакох і паўднёвых славянах.

ШТОКГОЛЬМ. 27.Х. Японскія атрады занялі Іркуцк і йдуць далей на заход. Японцы спадзяюцца цераз некалькі тыдняў злучыцца з чэха-славакамі на Урале і Волзе.

ВЕНА (В.Т.Б.). 26.Х. Газэты друкуюць гэткую здозву аўстрыяцкага імпэратара да армі і флота: „Дзень дачвашага павароту ў Бацькаўшчыну і да міра падыходзіць. Павіннасьці, што вы мусіце выпаўніць да таго часу будуць яшчэ вельмі цяжкія. Вашыя салдацкія цноты сягоньня балей чымся калі разьвязаваюць долю ўсіх народаў Аўстрыі бяз вынятку. Вашая мужасьць, выпрабаваная ў многіх бітвах, ёсьць перашкодай для пашырэньня ўсіх тых непарадкаў, каторымі напоўнены цяперашні час. Ясна і зразумела як вашая прысяга, так і ваш абавязак у цяперашні цяжкі час. Аб вашых павіннасьцях ня можа быць гутарак і сумлеўкаў, бацькаўшчынай усіх народаў Аўстрыі ёсьць цяпер узброеная сіла. Спакойна ў сьвядомасьці свае сілы і вернасьці шчасьцю ўсіх народаў Аўстрыі. Гэтак стаіць сягоньня нашая армія. Няхай будзе Божае благаслаўленьне над вамі. Імпэратар Карл“.

БЭРН (В.Т.Б.) 26.Х. Аб ноце Вільсона парыскія газэты выказаваюць свой пагляд, каторы «Hom Librie» выказавае словамі: „Фош мае апошняе слова“. «Petit Parizien». думае, што замірэньне будзе зьвязана з варункам заняцьця крэпасьцяў, зямель і гаваняў і выданьня ваенных матар'ялаў для арміі і флота. „З Бэрлінам мы будзем гаварыць не аб міры, а толькі аб капітуляцыі. Варункі будуць перададзены Нямеччыне не на дыплёматычнай дарозе, бо ведама, што Нямеччыне ня будзе дадзена права разглядаць гэтыя варункі». Шовіністычная „Echo de Pariz“ дамагаецца, каб Нямеччына паслала пад белым флагам парлямэнтарыяў, каторым скажуць аб дамаганьні саюзьнікаў, але наўперад Нямеччына павінна зрабіць формальнасьць здачы на ласку і няласку. «Figaro» дамагаецца ня толькі ваеннай, але і палітычнай капітуляцыі

ШТОКГОЛЬМ. Новы японскі міністэр міжнародных спраў, барон Ухіда, абяцаў дэпутатам сібірскага ўраду зараз-жа па ўстанаўленьні міра зрабіць агульнымі сіламі акцыі, каб устанавіць у Расеі парадкі і пакараць гвалтаўнікоў над рускім народам

АМСТЭРДАМ. 27 Х. Палкоўнік Галс сказаў, што ён прыехаў па афіцыяльнаму паручэньню Вільсона для ўчасьця ў палітычнай радзе саюзьнікаў. На пытаньне як доўга будзе гэная рада, ён адказаў: „можа два тыдні, можа два гады“.

АМСТЭРДАМ. 27 Х. Конфэрэнцыяй парлямэнцкіх камітэтаў саюзьніцкіх краёў у Лёндоне была прынята рэзалюцыя аб цесным злучаньні саюзьнікаў да пабеды. Мір павінен быць зроблены на аснове будаваньня цэнтральнай Эўропы згодна з нацыянальнасьцямі. Заплата за патопленыя падводнымі лодкамі караблі. „Трэба ўтварыць міжнародны самалётны флот, каб у патрэбе зламаць апошняе супраціўленьне Нямеччыны атакай нямецкай зямлі.

ВЕНА (В.Т.Б.). 27.Х. Газэты тлумачаць адстаўку Людэндорфа далейшым крокам дэмакратызацыі Нямеччыны і выпаўненьнем жаданьняў Вільсона. Газэты завуць Людэндорфа аднэй з самых магучых фігур сусьветнай вайны, катарага славу павінны прызнаць ня толькі немцы, але і рэшта сьвету.

БЭРЛІН (В.Т.Б.). 27.Х. На засяданьні Верхняй Палаты ў чацьвер 31.Х. быўшы начальнік упраўленьня Літвы, граф. Іорк, падасьць прадлажэньне аб дэмонстрацыі вернасьці каралю.

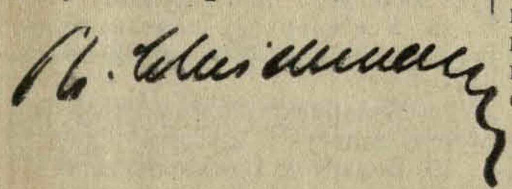
БЭРЛІН. 28.Х. Саюзная рада назначыла на 4 сьнежня агульнае народнае сьпісаньне.

ШТОКГОЛЬМ. 27.Х. Вядомы маскоўскі банкір, Трэпаў, растрэлены па пастанове ваеннага суда.

БЭРН. Палкоўнік Рэпінгтон у „Mornig Post“ піша: пад якімі-бы варункамі ня быў зроблены мір, Нямеччына заўсёды будзе мець вялікую карысьць з гэтай вайны з прычыны распаду Расеі.

Статс-сэкрэтар Шэйдэман аб ваеннай пазыцы:

Ведайце аб вашай павіннасьці! Памагайце нашаму краю! Памятайце аб салдатох і іх сем'ях! Хто мае грошы няхай падпісаваецца. Гэта ня ёсьць ахвяра аддаваць свае грошы з тэй-жа баспэчнасьцяй, як у ашчадную касу па 5 процэнтаў.

Вільня, 29 кастрычніка 1918.

Мы перажываем часіну, падобная каторай рэдка здараецца ў гісторыі сьвету. Цяперашняя вайна ўздрыганула ўсім сьветам. Яна парухала шмат магучага, але затое адчыняе многім народам вароты да жыцьця вольнага і незалежнага. Паняволеныя народы сьмела дабіваюцца свае незалежнасьці. І незалежнасьць паняволеных народаў ня ёсьць чымсь вельмі далёкім, на што можна толькі ўзірацца, але дабіцца чаго блізу немагчыма. Не, незалежнасьць малых народаў цяпер стала рэальнай рэчай, каторую кожны народ будзе мець, калі толькі будзе жадаць і дамагацца яе.

Беларускі народ ня гледзячы на нязвычайна цяжкія варункі, ня гледзячы на тое, што міліёны чужога войска залівалі Беларусь, ня гледзячы на разрываньне беларускага цела чужнікамі, нязвычайна моцна дабіваецца незалежнасьці свае Бацькаўшчыны. Недапушчаны на конфэрэнцыю міра ў Бярэсьці, прададзены дапаўняючай умовай да Берасьцейскага міра, пастрашаны, наапошку, з аднога боку небаспэчнасьцяй большэвіцкай і наагул маскоўскай, з другога польскай, Беларускі Народ цяпер з асаблівай сілай вуснамі ўсіх сваіх сыноў, усіх арганізацый і, як завяршэньне ўсяго гэтага, вуснамі свае вялікай прадстаўніцы Рады Беларускае Народнае Рэспублікі кажа: я хачу і буду незалежным! І нічога не паможа сыканьне нашых непрыяцеляў. Беларус зразумеў чаго яму трэба і ад гэтага не адступіцца. Ен знойдзе сіл для абароны самога сябе, сіл, як моральных, так і фізычных.

Каб зрабіць яшчэ больш пэўнай нашую справу, трэба аднаго: працы, працы і працы! Патрэбна арганізаваная фізычная сіла—войска, патрэбна, наагул арганізацыя і вельмі цяпер патрэбна агітацыя. Патрэбна адчыніць вочы ўсяму народу, каб народ ведаў, што пры незалежнасьці ня толькі ён ня будзе пакрыўджаны, але на адварот толькі пры незалежнасьці Беларусі споўняцца ўсе яго адвечныя жаданьні (зямля і інш.). Народу павінна стаць ясна, што шчасьця яму ня можа даць ні польскі пан, бо яго жаданьні праціўны жаданьням сяляніна, ні расейскі большэвік, каторы ўсё нішчыць, але нічога ня будуе і пасьля каторага астаецца адна галіта ды бяда. Прыйшоў час, калі кіраўнікі беларускага народу могуць, нікога не баючыся, адкрыць перад народам свае шчырыя жаданьні.

Статут Рады Беларускае Народнае Рэспублікі.

Разьдзел 1.

Аб вярхоўнай уладзе Беларускае Народнае Рэспублікі.

1. Вярхоўная Улада ў межах Беларускае Народнае Рэспублікі належыць Народу Беларускаму і другім народам, насяляючым тэрыторыю Беларускае Рэспублікі.

2. Вярхоўная Улада зьдзейсьняецца Соймам Рэспублікі, каторы выбіраецца на аснове агульнага, роўнага, патаемнага, простага і пропорцыянальнага выбарчага права, закон аб чым выдаецца Радай Рэспублікі.

3. Да выбару Сойму, Заканадаўчая Улада належыць Радзе Рэспублікі, а Выканаўчая Вышэйшая Улада—бязумоўна Народнаму Секрэтарыяту ў згодзе з ніжэйпамененымі артыкуламі гэтага закону.

Разьдзел 2.

Аб Радзе Рэспублікі.

4. Рада Беларускае Рэспублікі ёсьць Вышэйшая Часовая Заканадаўчая Установа. Ніводзін закон ня можа мець моцы без зацьвярджэньня яго Радай Рэспублікі.

5. Рада Рэспублікі ў сваім ўнутраным парадку кіруецца на аснове загаду, апрацаванага і зацьверджанага Самой Радай.

6. Пасяджэньні Рады Рэспублікі бываюць чарговыя і экстрэнныя:
   а) чарговыя пасяджэньні адбываюцца штомесяц кожнага 20 дня.
   б) нечарговыя пасяджэньні ззываюцца паводлуг патрэбы ў гэтым.

7. Пасяджэньні папоўненае Рады Рэспублікі адчыняюцца Старшынёй Рады, які прапануе Радзе выбраць Прэзыдзіум.

8. Прэзыдзіум Рады Рэспублікі складаецца: Старшыня, два яго таварышы і тры сэкрэтары.

9. Прэзыдзіум Рады выбіраецца патаемным галасаваньнем.

10. Экстрэнныя пасяджэньні Рады ззываюцца яе Прэзыдзіумам: 1) па ўласнай ініцыятыве, 2) па ініцыятыве Народнага Сэкрэтарыяту і 3) па пісьменнаму запатрэбаваньню гэтага ня менш як 25 сябраў Рады.

Разьдзел 3.

Аб складзе Рады.

11. Да цяперашняга складу Рады Б. Н. Р., аснаўным ядром якой зьяўляюцца ўсе сябры Рады 1 га Усебеларускага Зьезду, далучаюцца па прынцыпу дэлегаваньня прадстаўнікі ад: 1) мясцовых Беларускіх Радаў, 2) земскіх самаўправаў, ці ўстановаў, якія іх замяняюць, 3) меставых самаўправаў, ці замяняючых іх установаў, 4) Радаў вышэйшых вучэбных установаў, 5) Беларускіх рэлігійных і культурных арганізацый, 6) духавенства праваслаўнай царквы, 7) каталіцкага духавенства, 8) нацыянальных меншасьцяў, 9) прадстаўнікі земляўласнасьці і сельска-гаспадарскіх арганізацыяў, 10) прадстаўнікі гандлю і прамысловасьці, 11) прадстаўнікі коопэрацыі, 12) Беларускіх палітычных партыяў, 13) сялянскіх хаўрусаў, 15) чыгуньнікаў, 16) пачтова-тэлеграфных служачых і 17) Беларускага вучыцельскага хаўрусу,—істнуючых на тэрыторыі Беларусі і на аснове, ніжэй паказанай.

12. Лік прадстаўнікоў ад асобных беларускіх Радаў азначаецца ў кожным асобным выпадку Радай Рэспублікі.

13. Земскія Самаўпраўленьні ці ўстановы, якія іх замяюць, дэлегуюць у Раду Рэспублікі 10 прадстаўнікоў, выбраных на Усебеларускім Зьездзе.

УВАГА: Да скліканьня Усебеларускага Земскага Зьезду земская группа прадстаўляецца членамі земскіх упраў, як'я істнуюць на тэррыторыі Беларусі.

14. Меставыя самаўпраўленьні, ці замяняючыя іх установы, дэлегуюць 10 прадстаўнікоў, выбраных на Усебеларускім Зьездзе мест.

УВАГА: Да скліканьня Усебеларускага Зьезду мест меставая група прадстаўляецца 5 членамі Менскае меставай і 5 членамі Магілеўскае меставае думаў.

15. Менскаму Праваслаўнаму Брацтву даецца права пасла́ць 10 прадстаўнікоў.

16. Менскай Беларускай Хрысьціянскай Дэмакратычнай Злучнасьці даецца права паслаць 4 прадстаўнікоў.

17. Усебеларускі Зьезд праваслаўнага духавенства дэлегуе 4 прадстаўнікоў у Раду Рэспублікі.

УВАГА: Да скліканьня Усебеларускага праваслаўнага Зьезду, прадстаўнікоў у Раду Рэспублікі дэлегуюць Эпархіяльныя Рады.

18. Рымска - каталіцкія Катэдральныя Капітулы, якія знаходзяцца на тэррыторыі Беларусі, дэлегуюць у склад Рады Рэспублікі па аднаму прадстаўніку па свайму выбару.

19 Польская «Рада Земі Менскай» дэлегуе ў Раду Рэспублікі 5 прадстаўнікоў.

20. Жыдоўская Абшчына дэлегуе ў Раду Рэспублікі 7 чалавек.

21. Істнуючыя Губэрнскія арганізацыі іншых меншасьцяў дэлегуюць у Раду сваіх прадстаўнікоў па аднаму ад кожнай.

22. Усебеларускаму Зьезду гандлёва-прамысловых арганізацыяў даецца права паслаць 3 прадстаўнікоў у склад Рады Рэспублікі.

23. Усебеларускаму зьезду земляўласьнікаў даецца права паслаць у Раду 3 прадстаўнікоў.

24. Усебеларускаму сельска-гаспадарскаму зьезду даецца права паслаць 3 прадстаўнікоў.

25. Цэнтральныя Установы Беларускіх палітычных партыяў дэлегуюць у Раду 2 прадстаўнікоў.

26. Бюро работніцка-профэсыянальных хаўрусаў дэлегуе ў Раду 3 прадстаўнікоў.

27. Хаўрус коопэратываў Беларусі дэлегуе 5 прадстаўнікоў.

28. Усебеларускі пачтова-телеграфны хаўрус дэлегуе 3 прадстаўнікоў.

29. Беларускі жэлезнадарожны хаўрус дэлегуе 3 прадстаўнікоў.

20. Беларускі Вучыцельскі хаўрус дэлегуе 5 прадстаўнікоў.

31. Розныя Беларускія культурна-асьветныя арганізацыі, якія маюць дзейнасьць на тэррыторыі Беларусі, на аснове зацьверджаных статутаў, пасылаюць у Раду Рэспублікі па 1 дэлегату.

32. Прадстаўніцтва арганізацыяў, памененых у ст.ст. 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29 і 30 часова, пакуль ня будуць выбраны правамочныя дэлегаты, даецца належным арганізацыям Менскае губэрні.

Разьдзел 4.

Аб Кворуме Рады Рэспублікі.

33. Кворум першага пасяджэньня папоўненае Рады ўстанаўляецца ў ліку $^{1}/_{3}$ зарэгістрованых членаў. Далейшае азначэньне кворума робіць сама Рада.

УВАГА: Праца Рады Б. Н. Рэспублікі ў істнуючым складзе ня спыняецца да таго часу, пакуль кворум Рады разам з новымі дэлегатамі ня дойдзе ліку, паказанага ст. 33.

Беларускі рух сярод праваслаўнага духавенства.

„Б. Вѣд“ пішуць: „Паміж беларускага духавенства, што так рвалася да цэнтра, пачынае зьяўляцца ўсё балей і балей асоб, каторыя пазнаюць, што не аднэй толькі цягай да Масквы трэба паддзержаваць тут на месцы праваслаўе, але што канечна патрэб на ўдзяліць у царкве месца і ўвагі мясцоваму жыцьцю, каторае дамагаецца да сябе некаторага „прытарнаваньня“.

Да лічбы мясцовых асаблівасьцяў трэба залічыць беларускую мову, што нядаўна так пільна вы каранялася і абміналася.—З мовы і пачалі піонэры беларускай ідэі з паміж беларускага праваслаўнага духавенства. У цэлым сьцягу прыходаў пачаліся проповедзі на беларускай мове, каторыя народ прымае з вялікай радасьцяй. Спроба з чытаньнем у беларускай мове малітваў паказала, што малітва, прачытаная ў роднай мове, ёсьць для верных, каторыя дагэтуль мэханічна навучаваліся незразумелых слоў,—шчырым адкрыцьцем

Асабліва трэба зазначыць работу ў гэтым кірунку о. Андрэя Корніловіча, сьвяшч. Хоноўскай царквы, Вялейскага павету, каторы ўклаў цэлы зборнік проповедзяў у беларускай мове, і работу о. Іонна Хруцкага, дыякана Лебедзеўскай царквы, Вялейскага павету, каторы шмат працуе над аб'ясьненьнем малітваў з перакладам іх з славянскай мовы на беларускую, карыстаючыся зборнікамі малітваў у беларускай мове сьв. Романова і Чэльцова.

Вітаючы добрыя пачаткі гэтых сьвяшчэннікаў. мы ня можам не пажадаць, каб іх запраўды пастырская работа знайшла самы жывы водклік і магчыма вялікшую лічбу прыхільнікаў сярод мясцовага, як праваслаўнага, так і каталіцкага духавенства, бо толькі родная мова патрапіць зрабіць зразумелымі народу проповедзі і малітвы і толькі яна разбудзіць у душы лепшыя ўчуцьці і вышэй падыме моральнасьць, што так упала ў вайну“.

Тэатр на весцы.

Даўно ўжо і цяпер часта пішуць і гавораць аб тым, што беларускі народны тэатр павінен мець вялікае значэньне ў справе нацыянальнага адраджэньня народу. У мястох і мястэчках за апошнія часы беларускі тэатр пачаў пашырацца. Але трэба сказаць папраўдзе, што найчасьцей ён не выпаўняе свае важнай ролі. У нас прывыклі выбіраць такі матэр'ял і так іграць, каб было больш сьмеху. Часта выводзяць беларуса ў адваротных пастацях і вельмі рэдка паказаваюць таго ціхога добрага, вечна шукаючага праўды і згоды, беларуса.

Цяпер з радасьцю трэба адзначыць, што наш тэатр пашыраецца ня толькі на малыя мястэчкі, але і на вёскі. І вось тут мы бачым тыя парасткі, з якіх некалі вырасьце харошанькая расьліна. А на здаровых і моцных галінках вырастуць пышныя кветкі Той сьветлы нацыянальны дух беларуса вывядзе яго на родную дарогу, згоніць з яго цьвілізну, якая насела ў час сну, і пакажа беларуса чыстага як вада Нёмнавая.

Як вядома, вайна прынесла нам вялікае няшчасьце. Папсавала эканамічнае жыцьцё, заразіла і псыхолёгію беларуса. Чыстыя вясковыя сяляне былі заражаны рознымі псыхолёгічнымі хваробамі: распуста, неўважэньне свайго роднага, а з тым і патраты чалавечага гонару, пераймэньне ўсяго чужога. Разам з усім гэтым зьявіўся нейкі шолам, каторы вадзіў чалавека, як п'янога, зацямняў шлях, па якому трэба было ісьці далей.

Але надта жывучы дух народны, каб гэтай заразы ды не пазбыцца. «Пойдзе дымам усё ліхое».

Мне хочацца расказаць аб адным дзеле.

У сяле Мікалаяўшчыне, Менскага павету, 13-га кастрычніка адбыўся спэктакль, ці мо' праўдзівей будзе сказаць, беларуская вечарынка. Наладзілі яе мясцовыя і акалічныя вучыцялі, разам з сялянскаю моладзьдзю. Наўперад пастаўлена была п'еса «Ня розумам сьцяміў, а сэрцам», а пасьля пачаліся гульні.

Сяляне ўжо раз бачылі тэатр у сяле. Салдаты, паставіўшы балаганы, вычваралі розныя штукі. Сьперша так думалі і аб гэтым тэатры. Але вось тут выйшла іначай.

Трэба заўважыць, што пастаноўка была надта добрая. Сцэна праўдзівая хата. Усё было зроблено надзвычайна старанна і добра. А што датыча ігры артыстаў, дык можна сказаць толькі адно добрае.

Зязюля, сакол і люгашка.

(*Беларуская казка*).

Жыў сябе адзін чалавек багаты, Якубом звалі. І была ў яго жонка, і дачка, і сынок. І дом у яго быў на памосьце. Вось, прышлі да яго разбойнікі, ноччы, абкрадаць яго, бо ён быў дужа багаты. Прышлі разбойнікі, — ён тады пад памост схаваўся. А яна выскачыла ды на вёску ўцякла. Засталіся толькі дзеці, дачка і сын. Разбойнікі тады падыйшлі да сына і давай у яго пытацца: „дзе твой бацька?“ Ён маўчыць. „Дзе бацька?“ Маўчыць. Яны набілі яго і пайшлі да дачкі. „Дзе бацька?“ — А пад памостам ляжыць... Яны памост разабралі, а ён там сядзіць. Ну, яны яго вынялі і забілі, а грошы пабралі.

Тады прышла матка з вёскі дый кажа на сына: „сынок, мой галубок! паляцём мы з табой у барок; а яна няхай увесь свой век пасквярэцца, як гэта кроў засквярлася на памосьце!“ І зробілася яна шэрай зязюляй, а сын ясным сакалом, паляцелі ў лес, а яна скінулася люгашкай і паскакала ў балота. Дык матка стала кукаваць: ку-ку! ку-ку! значыцца, завець Якуба, жалобу па ім носіць; а сакол усё маўчыць, а люгашка сквярэцца. Дык во і цяпер: пакуль зязюля не закукуе, люгашка ня будзе сквярчаць.

І. Сербаў.

Аб беларускай народнай песьні.

(Гл. „Гоман“ № 84).

Аўсень. Аўсень, як відаць, паказвае сабой пералом зімы, як маразы меншаюць. Бачучы, што сілы сонца бяруць перавагу над марозам, чалавек асьмеліваецца прыняць дзейнае ўчасьце ў барацьбе іх між сабой. Дзікун ня мог прыдумаць вялікшае ганьбы аслабеўшаму нялюбаму марозу, як правесьці яго з сьмехам на повадзе ўсім сялом па ўсіх хатах і завулках. Пры гэтым найлепшым сымболем злога, але ўжо бяз сілы, марозу мог быць стары, калматы казёл, з даўгой сівой барадой. І вось людзі ўбіраліся рознымі зьверамі, а казла на жэртву ўбіралі калёрнымі стужкамі і бразгунамі і вадзілі на паказ на повадзе па ўсіх хатах і завулках. Карагоды (тоўпы) бяз канца весяліліся: білі ў бубны, ігралі на дудах, скакалі і пялі песьні казлу. У нас на Беларусі дагэтуль захаваўся звычай вадзіць казла ўвечары прад новым годам. Самы паход прымае звычайна характар драматычнага дзеяньня. Убіраныя шумлівым карагодам ходзяць па хатах з казлом, скачуць, граюць і пяюць пэсьню:

Мы табе суседзе,
Казла прапяём!
Го-го го, казёл,
Го-го, шэранькі!
Мі-кі-кі, казёл,
Мі-кі, шэранькі!
Стань-расхадзіся,
Разьвесяліся
Па ўсяму двару
Па баярськалу;
Па баярськаму
Гаспадарськаму.
Прыступ бліzенька,
Уклоньсь нізенька
Гаспадарачку,
Гаспадарынцы,
Штоб надарылі
Нашага казла

То была ігра—праўдзівае жыцьцё. Ось тут-то відаць было, што іграюць беларусы! Так і праходзяць жывыя тыпы ідэальнай дзяўчыны, добрай маці, срогага бацькі, жартаўніка беларуса. Ролі дачкі і маці былі выпаўнены з такім чучьцём і шчырасьцю, што зрабілі вялікае ўражэньне на сялян, і я не салгу, калі скажу, што Менскім артыстам такія ролі ўдаюцца надта туга.

Пасьля спэктаклю вясковая моладзь, інтэлігэнцыя і далёкія госьці пачалі гулянкі. Скакалі пялі, і ўсё то хораша, усё па свойму.

Ці трэба гаварыць, што ня толькі спэктаклі, але і гэтыя самыя вечарынкі могуць прынесьці вялікую карысьць? Ці ня лепш пачытаць аб чым небудзь, прадэклямаваць добрую рэч, пагуляць ці павесяліцца ўкупе як марнаваць ночы, гуляючы у «дваццаць адно»?

А знаходзіліся людзі, каторыя лічылі непатрэбным гэтую работу. То былі працўнікі беларускага адраджэньня (каторыя ня былі на спэктаклі). Ці-ж не апілкамі іх галавы напханы, — скажэце добрыя людзі?!

А я гукаю голасна:

«Дай, Божа, здольнасьць, пачаўшым гэтую работу, вясьці яе далей! «В.Б.» **М. М-ч.**

У Вільні і ваколіцах.

× **Будучы Віленскі біскуп.** Новы Віленскі біскуп д-р Юры Матуляйціс-Матулевіч—літвін. З нацыянальнага боку ён нэўтральны. Як палітык ён дагэтуль не выступаў. Ен родам з Сувальскай губ. Ксяндзом быў у Келецкай губ., потым служыў у Варшаве, быў профэсарам духоўнай акадэміі ў Пецярбурзе і якісь час жыў у Швайцары.

× **Новае расьпісаньне поездаў.** У найбліжэйшых днёх зьмяняецца расьпісаньне поездаў на ўчастках Жлобін—Орша і Баранавічі—Орша. Падробнасьці ў расьпісаньнях.

× 17 кастрычніка 17-годняя Констанцыя Карас шчэзла з кватэры бацькоў, Вількамірская № 22 і не вярнулася. У пакіненай запісцы яна сказала, што пойдзе ў Вельлю. Наказы аб ёй падаваць крымінальнай паліцыі Дамініканская № 1, пакой 89.

× Сёлета верас мае мала цьвету. Гэта, як кажуць старыя людзі, ёсьць прыметай мягкай зімы.

× **Проціў польскай дэмонстрацыі.** Штадтгаўптман апавяшчае, што розныя вулічныя абходы з прычыны неспакойнага настрою жыхараў забаронены. Усякая спроба гэткіх абходаў будзе энэргічна спынена паліцыяй.

× **Тэмпэратура.** Найвышэйшая і найніжэйшая тэмпэратура за апошнія дні была (па Цэльсію):

	найвыш	найніж
24—25	+ 10,0°	+ 6,0°
25—26	+ 10,1°	— 1,7°
26—27	+ 9,1°	+ 7,0°
27—28	+ 8,1°	+ 6,7°

З усяго Краю.

Доля Балтыкі.

На сваіх засяданьнях 19 і 20 кастрычніка ў Рызе злучаныя краёвыя рады Рыгі, Ліфляндыі, Эстляндыі і вострава Эзэля прынялі рэзалюцыю, у каторай між іншым кажацца: «Каб утварыць з балтыцкіх зямель монархічна-конституцыйную дзяржаву запрашаецца для ўчасьця ў злучаных радах і краёвая рада Курляндыі. Утвораная гэткім парадкам Краёвая Рада Балтыкі зьвернецца з просьбай да Нямеччыны даць і далей краю ваенную помач і да ўтварэньня балтыцкага ўраду далей упраўляць Балтыкай.

Аб уступленьні ў Тарыбу.

Л. Норэйка ў № з 26 кастрычніка „Lietuvos Aidas“ друкуе стацьцю, у каторай кажа аб канечнай патрэбе ўчасьця ўсіх нацый пры скорай арганізацыі яе ўпраўленьня Літвы. П. Норэйка разьбівае жывучыя на зямлі цяперашняй Літвы нацыянальнасьці на дзьве групы: адны з іх адносяцца да арганізацыі Літвы спагадна, або прынамсі не варожа, іншыя не хаваюцца з сваім злосным адносінам да незалежнасьці Літвы; хоць і апошнія нацыі маюць права на ўчасьце сваіх прадстаўнікоў у ўпраўленьні Літвы, аднак трэба, як кажа п. Норэйка, аднасіцца да гэтых прадстаўнікоў з асаблівай асьцярожнасьцю.

Дваякая мера.

У аўторнікавым нумэры «Berliner Tageblat» п. Донбровскі паказавае на прывычку палякоў мерыць сябе і другіх рознымі мерамі. Тымчасам як яны можа не без справядлівасьці жаляцца на ўціск іх у прускіх провінцыях і на перасьледаваньне ўсенемцамі, палякі ў Віленшчыне прымяняюць тыя ж мэтоды да літвіноў і беларусаў і робяцца тут палітычнымі блізьнюкамі ўсенемцаў, каторых яны так срога крытыкуюць! „Колер усенемцаў і ўсепалякоў — той самы“ кажа п. Донбровскі“.

Вайна ці Мір?

ВАШЫНГТОН (В.Т.Б.). 23.X. У адказ на апошнюю нямецкую ноту Лянсінг адказаў нотай, у каторай, між іншым, кажацца: «Пасьля таго, як нямецкі ўрад заявіў, што прымае бязумоўна мірныя домаганьні, выказаныя Вільсонам 8.I.18 г., пры гэтым нямецкі ўрад кажа, што ён гаворыць ад імені вялікай большасьці нямецкага народу, прэзыдэнт Вільсон гатоў пачаць з сваймі саюзьнікамі гутарку аб замірэньні, але прэзыдэнт Вільсон папярэджае, што замірэньне можа быць зроблена толькі пад такімі варункамі, каторыя зрабілі-бы для Нямеччыны немагчымым узноў пачаць вайну.

Прэзыдэнт апрача гэтага лічыць сваёй павіннасьцяй паказаць што і цяпер яшчэ ў Нямеччыне мілітарызм ёсьць у руках тых, каторыя дагэтуль былі панамі Нямеччыны. Народы сьвету ня могуць мець веры да тых, каторыя дагэтуль былі панамі нямецкай палітыкі. Калі прышлося б весьці перагаворы з цяперашняй ваеннай уладай і монархічнымі аўторытэтамі, каторыя ёсьць цяпер у Нямеччыне, тады Нямеччына ня можа спадзявацца міра і будзе прымушана здацца.

БЭРЛІН. 24.X. **Рэйхстаг.** Штатс-сэкрэтар міжнародных спраў Сольф, сказаў, што нямецкі ўрад цьвёрда пастанавіў выпаўніць праграму Вільсона аб Эльзас Лётарынгіі і прускіх землях, заселеных палякамі.

ЛОНДОН. 23.X. Бальфур сказаў, што Англія маніцца дамагацца надгароды за патопленыя нямецкімі падводнымі лодкамі гандлёвыя параходы, кошт каторых даходзіць да 15 мільярдаў марак. Быўшыя нямецкія колоніі ў Афрыцы ня могуць быць вернены.

БЭРЛІН. 24.X. Гіндэнбург зьвярнуўся з лістом да рэйхсканцлера, у каторым, між іншым, кажа: нямецкаму народу ёсьць толькі дзьве дарогі: пачэсны мір і вайна да канца.

БЭРЛІН. Падпісаная вялікім адміралам Кестэрам адозва нямецкага марскога саюза жадае як адзінага адказу Вільсону вайны да канца.

БЭРЛІН (В.Т.Б.) 27.X. Нямецкі ўрад даў Вільсону гэткі адказ: „Нямецкі ўрад пазнаёміўся з адказам прэзыдэнта Вільсона. Прэзыдэнт Вільсон ведае вялікія перамены, што сталіся ў нямецкай конституцыі. Перагаворы аб міры вядзе народны ўрад, у руках каторага ёсьць улада фактычна і па конституцыі. Ураду таксама паддана ваенная ўлада. Нямецкі ўрад чакае цяпер прадлажэньня аб замірэньні, за каторым будзе мір справядлівасьці, як яго нарысаваў прэзыдэнт Вільсон у сваіх заявах.

Падпісаў **Сольф.**

Палёгка пры куплі зямлі.

На копіі сялянскіх купчых, як разьясьніла адміністрацыя, ня трэба гэрбавога збору.

Цана за лекі.

Нямецкае ўпраўленьне зьвярнулася да Літоўскай Тарыбы з прадлажэньнем устанавіць тарыф за працу дактароў і зубных дактароў. Пры гэтым нямецкі ўрад радзіў Тарыбе прыдзержавацца тарыфа доктарскай помачы ў Прусах з 7.VIII.18.

САБАЦЕНЫ, Марыямп. п. У гаспадара Пірага знайшлі патайную гарбарню. Скуры, што там знайшлі сконфіскованы.

НЕМАКШЧЫ, Скальдвільскага пав. У тутэйшых ваколіцах шырыцца патайное браварства. Блізу ў кожнай вёсцы па два-тры патайных бравары, каторыя гоняць самагонку і псуюць на гэта шмат збожжа так дарагога ў цяперашні час.

ІНУЕРКА, Марыамп. пав. У начы з 2 на 3 верасьня работнік Енас Вайніс і сын гаспадара Пётра Райкеніс укралі ў тутэйшага гаспадара каня. Яны засуджаны кожны на 9 месяцаў турмы.

Новыя білеты пазычковае касы (Darlehnskassenscheine) на ½ 1 і 2 маркі.

Сягоньня мы апавяшчаем на канчатак раней выданага апісаньня білетаў пазычковае касы (Darlehnkassenscheine) на 5, 20 і 50 марак, такое самае апісаньне на ½ 1 і 2 маркі.

Пры гэтай акалічнасьці можна ізноў зьвярнуць увагу на тое, што старыя касовыя білеты на рублі і новыя на маркі тымчасова служыць

Гаспадарка—вутка,
Варочайсь хутка!
Запаль скепачку
Пайдзі ў клетачку
Зірні-ка ў бачок,
Йдзе стаіць мачок.
Ой, вазьмі мачку
Поўну місачку,
Нашаму казлу
На гарэлачку.
Нашаму казлу
Нямножка трэба:
Сем печ перапеч,
Гладыш малака,
Штоб былі яго
Поўныя бака.
Пуц казёл, ляжы,—
Па салу тужы!
Сала паясі—
Каўбасы прасі.
Ишчэ таго мала,
Дай кусок сала,
Рэшата аўса,
На верх каўбаса
Кулідку хлеба,—
Усё казлу трэба.
Мерачку жытца,
Казлу для сыцьця,
Йдзе казёл ходзіць,
Там жыта родзіць.
Йдзе казёл ляжыць,
Там жыта стаіць.
Йдзе казёл хвастом,
Там жыта купой.
Йдзе казёл нагой,
Там жыта карой.
Йдзе казёл рогам.
Там жыта стогам.
На печы авёс
Вялікі парос.
На палу жыта
Нагамі зьбіта,
А ў тым жыце
Пераляліца
Вывела дзеці—
Люба глядзеці!
Ой, за гарою
Воўк з ваўчаняты,
А за другою
Каза з казьляты.
Йдзе быўшы ваўчок—
За козку чап-чок,
А ваўчаняты
За казьляняты!
Йзде быўшы заяц,
Стаў казлу лаяць:
Ах ты, казіца,
Старая псіца!
Ўяла-б ты сярпок,
Пашла бы ў лясок,
Нажала-б травы
Цэленькі снапок
Сваім казьлятам
На пражываньне.
Свае-б казьляты
Падгадавала,
У ніцыя лозы
Не адпраўляла,
Пад тое сяло,
Пад Рагачэва.
Ой, ў тым-жа сялцы
Лоўкія стральцы.
Яны хацелі
Козаньку забіць,
Скурачку злупіць,
Чабаты пашыць! [1])

Прыпеўка: Го-го-го, казёл, го-го шэранькі! Мі-кі-кі, казёл, мі кі, шэранькі!..

Гэтая казьліная ода самымі падабранымі і раскладзенымі словамі, прыпадабненьнем і мэлёдыяй найляпей прадстаўляе трагі-камічнае палажэньне казла і яго сям'і, каторых стрэла няпчасьце.

(Далей будзе).

[1]) М. Крынкі Бабруйскага павету.

аднолькава праўнымі спосабамі аплаты. Ост рублі будуць заменены і спынены тады, як будзе выпушчана даволі остмарак. Час, у каторы будзе ісьці замена, працягнецца найменш 6 месяцаў. Шырокім апавяшчэньнем у свой час і адкрыцьцем вялікага ліку мяняльняў мае быць прынята пад увагу тое, каб кожын мог бяз клопату абмяняць свае грошы.

Вартасьць острубля ня можа быць зьменена выданьнем новых марковых грошай. Пры гэтым яшча раз зварочаваем увагу, што острубель нязьменна каштуе 2 маркі і што, як гэта было апавешчана загадам ад 30.5.17 году, нямецкае гасударства паручылася за выкуп у гэтым курсе. Так сама паручылася нямецкае гасударства за тое, што выкуп марковых білетаў будзе зроблен у номінальнай вартасьці нямецкіх марак. У тэксьце новых марковых білетаў памешчана гэта паручэньне, просты зразумелы зьмест каторага павінен спыніць усякіх сумлевак. Такім парадкам острубель і остмарка зьяўляецца у поўнасьці роўнымі нямецкім грашам.

Апісаньне білетаў пазычковае касы Ост на 1/2 1 і 2 маркі.

Білеты пазычковае касы на 1/2, 1 і 2 маркі надрукованы на белай канаплянай бяз прымесі цэлюлёзы паперы з прасьветным сьветлым водным знакам, каторы складаецца з зорак і кругоў.

Білеты на 1/2 маркі маюць 7 цт. ушыркі і 11цт. удаўжкі.

Пярэдняя старана мае хораша разрысаваны жаўтавата-чырвоны грунт. Аблямоўка штрыхаваных ліній, каторыя як і ўведзены пазьней тэкст надрукаваны чорным з буравым атценкам колерам, абхопліваe пасярэднюю часьць. Ува-ўсіх чатырох кутох аблямоўка пераходзіць у маленькія розэты, у сярэдзіне каторых на пакіненых мясцох, каса стоючы, ёсьць чысло 1/2.

Пасярэдняя часьць мае чырвона фіалетавы грунт, складзены з пераплеценых ліній і наложаны зьверху першага грунту. На пакіненым месцы ў сярэдзіне памешчана ў гэтым самым чырвона фіалетавым колеры чысло 1/2. З абодвух бакоў гэтага чысла чырвона-фіалетавы грунт пераходзіць у дзьве зоркавідныя він'еты.

Скрозь гэты грунт памяшчаецца гэткі тэкст:

«Darlehnskassenschein
Eine Halbe Mark
Kowno
1/2 den 4 April 1918 1/2
Darlehnskasse Ost
Fischer v. d. Martwitz. Moritz».

З абодвух бакоў тэксту, абазначаючага месца і число выданьня, ёсьць як раз у сярэдзіне вышэй апісаных він'етаў, па аднаму чыслу 1/2.

Ніжэй трох подпісаў факсыміле ёсьць у двох аднолькавай даўжыні радкох дробнымі літарамі аб'ясьненьне:

«Die Einlosung der Darlehnskassenscheine der Darlehnskasse Ost in Reichsmark zum Nennwert ist vom Deutschen Reich gewahrleisten». (Выкуп білетаў пазычковае касы Ост у номінальнай вартасьці гасударственных марак забаспечаны нямецкім гасударствам).

Адваротны бок мае жаўтаваты, складзены з ліній і малых кружкоў, грунт, на каторым ёсьць тэкст, надрукаваны цёмна-бурым колерам.

Офіцыяльны аддзел.

Апавяшчэньне.

500 марак награды!

У начы з 14 на 15.Х. 18. у гаспадара Іозаса Станкевіча ў Абшрутах Вількавішскага павету зроблены разбойніцкі напад.

Хто арыштуе разбойнікаў, або дасьць данныя, што памогуць іх задзяржаць і пакараць, дастане награды да **500 марак.**

Усе гэткія данныя трэба падаваць п. Крэйсгаўптману ў Вількавішках або ў бліжэйшай жандарскай станцыі.

Цяжкія кары ждуць тых, хто дасьць праступнікам схоўку, або іншую помач.

Вільня 19 кастрычніка 1918.

З Польшчы.

ВАРШАВА (В.Т.Б). 25.Х. Тут былі другім наваротам пагромы жыдоў. Між жыдамі і палякамі былі стычкі ў Гройцах і ў прадмесьці Макатове. Таўпа ў 2.000 чалавек разьбівала жыдоўскія крамы і кватэры.

ВАРШАВА. Рэгенцыйная Рада абвесьціла агульную вайсковую павіннасьць і прызывае зараз-жа навабранцаў 1897 году.

Весткі з Расеі.

БЭРЛІН. 26.Х. „Сѣверная Коммуна" наказавае ноту Чычэрына Вільсону, у каторай, між іншым, кажацца: „варункамі заміраньня вы паставілі Нямеччыне пакінуць занятыя войскамі землі. Мы згаджаемся пад гэтымі варункамі зрабіць заміраньне і пытаемся, калі вы выведзеце вашае войска з Мурмана, Архангельска і Сыбіры. Вы протэстуеце процiў ніштачаньня і гвалтаў, што робяць нямецкія войскі адступаючы, мы спадзяёмся, што вы забаронеце чэхаславаком рабіць гвалты над работнікамі і сялянамі.

З усяго сьвету.

БУДАПЭШТ (В.Т.Б.). 25.Х. Сягоньня ўтварылася ў Вэнгрыі рада работнікаў і салдатоў і народная Рада.

БУДАПЭШТ. Імпэратар прыняў адстаўку міністэрства Вэкерле і даручыў Вэкерле часова да назначэньня новага міністэрства кіраваць справамі. Заместа гр. Буріана міністрам міжнародных спраў назначаецца гр. Андрашы.

БУДАПЭШТ. 26.Х. Вэнгерская нацыянальная рада ўтварылася ўчора ўвечары. У сваёй адозьве яна кажа аб незалежнасьці Вэнгрыі аб скорым скончаньні вайны і разрыве саюза з Нямеччынай. Цяперашні парлямэнт распушчаецца і склікаецца новы на аснове агульнага, роўнага і патайнога галасаваньня. Народы Вэнгрыі дастаюць права самаазначэньня. Мірныя ўмовы зроблены ў Бярэсьці і Букарэшце абвяшчаюцца ня істнуючымі.

ВЕНА (корэспондэнцбюро) 24.Х. Нямецкая нацыянальная партыя заявіла, што нямецкі народ Аўстрыі маніцца так сама скарыстаць з абвешчанага Вільсонам прынцыпа самаазначэньня народаў і наладзіць сваю долю так, як знойдзе для сябе лепшым.

ЛОНДОН. Забастоўка ў Англіі шырыцца. Бастуючыя работнікі ў Глезго пачалі грабіць емінныя крамы.

ТЭЛЕГРАМЫ.

Нямецкія апавяшчэньні.

25.Х. Заходні тэатр.

Фронт Рупрэхта Баварскага: У Фляндрыі бітвы ў даліне Ліс. Непрыяцель уварваўся ў Дэйнцэ, але контратакай быў выкінены. На паўдня ўсход ад Дэннцэ мы ўзялі часьць французскіх акопаў на гэты бок Ліс. На ўсход ад Війтэ і Сэнт Элюа мы адкінулі сільныя наступленьні непрыяцеля. На ўсход ад Солем і Лёкато англічане вялі далей свае вялізарныя штурмы. На заход ад Шэльды яны адкінены перад нашымі лініямі. Штурмы процiў Люкенуа дайшлі да чыгункі. Непрыяцель змог уварвацца ў лес Буа-дэ-Норі і Фонтэн-о-Буа. На рэшце фронту ён задзержаны пасьля заўзятых бітваў.

Фронт нямецкага Насьледніка: Між Уаз і Сэр адкінены вельмі моцныя штурмы французаў, мясцамі контратакай.

Фронт ф. Гальвіца: Мясцовыя штурмы амэрыканцаў адкінены на абодвух берагох Маас.

Паўднёва-ўсходні тэатр.

Непрыяцельскія атакі наабапал Маравы. На заход ад ракі яны адціснулі нас трохі ў горах Крагуевач. На ўсход ад ракі іх наступленьні адкінены.

26 Х. Заходні тэатр.

Фронт Рупрэхта Баварскага: У даліне Ліс і між Ліс і Шэльдай непрыяцель пасьля заўзятага артылерыйскага прыгатаваньня павёў сільныя штурмы. На поўнач ад Шэльды непрыяцель пасьля першай удачы быў задзержаны. На рэшце фронту штурмы непрыяцеля разьбіліся перад нашымі лініямі.

Фронт нямецкага Насьледніка: Між Уаз і Энь вялікія сконцэнтрованыя штурмы непрыяцеля на шырыні 60 кілёметраў. Пасьля паўторных спроб непрыяцель захапіў Вільле лё-Сэк і вышыню на ўсход ад яго. Непрыяцель дайшоў нашых ліній пры Морт'е- Фруадмон-Вэль і П'ерпон. На рэшце фронту непрыяцель адбіты з цяжкімі стратамі. На заход ад Энь штурмы непрыяцеля паддзержаваліся панцырнымі аўтомобілямі. У некаторых мясцох штурмы былі сем разоў. На фронце аднае толькі дывізіі ляжаць 23 разьбітых аўтомобілі. Непрыяцель уварваўся толькі ля лесу Васкен у нашую пярэднюю лінію. На ўсіх іншых мясцох ён зусім адкінены.

Фронт ф. Гальвіца: Наабапал Маас дробныя стычкі.

Фронт Альбрэхта Вюртэмбэрскага: На паўдня ад Сэль мы ўзялі палонных.

23 Х. Заходні тэатр.

Фронт Рупрэхта Баварскага: У Фляндрыі бяз бітв'ў. На паўдня ад Шэльды мы адкінулі контратакай сільныя непрыяцельскія штурмы. Непрыяцель уварваўся ў Энгэльфонтэн і Гэк. З Гэк мы яго выкінулі контратакай.

Фронт нямецкага Насьледніка: Між Уаз і Энь французы вялі далей свае штурмы. Непрыяцель уварваўся ў нашую пазыцыю ля Плень-Шэльф. Далейшае яго наступленьне было адкінена з самымі цяжкімі стратамі. Чысьленыя аўтомобілі непрыяцеля ляжаць разьбіты перад нашым фронтам. Між Фрудамон і П'ерпон адбіты 4 заўзятых штурмы непрыяцеля. На вышыні на заход ад Энь наш штурм зышоўся з аднача́сным штурмам непрыяцеля. Упорныя бітвы скончыліся тут на нашую карысьць.

Паўднёва-ўсходні тэатр.

Рух на задняй лініі адбыўся згодна нашым плянам ля Крагуевац іЯгодзінай.

Балканскі тэатр.

У Сэрбіі наш рух разьвіваецца згодна з плянам. Мы пакінулі Крагуеваца. У Албаніі бяз зьмен.

КАЛЯ ВАЙНЫ.

БЭРЛІН (В.Т.Б.). 26 Х. Імператар згодна з просьбай генэрала Людэндорфа аб адстаўцы аслабаніў яго ад спаўненьня абавязкаў першага генэрала кватэрмістра ваюючай арміі і загадаў пяхотнаму палку № 39 называцца палком генэрала Людэндорфа.

ГААГА. Бэльгійскі кароль назначыў часовай сталіцай Бэльгіі пакінены немцамі Бругэн.

ВЕНА. 27.Х. Італьянскі тэатр. На вышыні сямі грамад усе непрыяцельскія штурмы адкінены. Непрыяцель меў вялікія страты. На ўсход ад Брэнты бітва ідзе з нязьменшаючай сілай. Утрачаныя намі ўчора Портэ-Осолёне і Пэртіка, мы ўзялі штурмам назад. Штурмы непрыяцеля на вышыні Монтэ Сінэйцiа адкінены. На Фронце Піявы, наабапал Монтэлё непрыяцель пачаў наступленьне. У некаторых мясцох непрыяцель перайшоў на другі бераг, дзе цяпер заўзятыя бітвы.

ГААГА. У англіцкім парлямэнце было наказана, што нямецкім падводным лодкам удалося астацца цэлымі пры адступаньні немцаў з Остэндэ і Сэбругэ.

БЭРЛІН (В.Т.Б.). 25.Х. Нашыя падводныя лодкі ў Сяродземным моры затапілі 42.000 тонн. Апрача гэтага мы затапілі 31 парусьнік.

Пачтовая скрынка.

Просім усіх, хто знае адрасы беларусаў:

Янкі Купалы (Івана Луцэвіча), **Якуба Коласа** (Константына Міцкевіча) і **Аграпены Рышкевіча** прысылаць іх адрасы ў Рэдакцыю «Гомана».

Друкавана ў друкарні М. Кухты. Выдавецтва «Гоман» Рэдактар Язэп Салавей.